

Forslag til forskrift om kompensasjon etter avvikling av hold av pelsdyr mv.

.

Vi registrere dessverre at forslag til forskrift slik den ligger ute på høring ikke godt nok ivaretar våre medbønders framtid verken inn i ny næring eller inn i pensjonsrekkene.

Forskriften klarer ikke slik den er utformet i dag å sette de i stand til å starte ny næring eller sikre at de får igjen sin egenkapital som er lagt inn i farmene. Dette er egenkapital som kunne blitt satt inn i ny næring hos den enkelte og gi de muligheten til å fortsatt skape sine egne arbeidsplasser.

Som selvstendig næringsdrivende er det verdien av driftsapparatet ved salg eller overdragelse som kompenserer de årene uten pensjonsopptjening fordi en ikke har tatt ut inntekt men investert i bedriften for framtiden. Dette tapet dekkes ikke av forslaget som ligger ute til høring.

Vi har flere pelsdyrholdere som i dag har det tungt psykisk grunnet stor usikkerhet om fremtiden og som sliter med å møte den økonomiske situasjonene de er satt/settes i. Noen frykter de ikke skal klare å forsvare sine økonomiske forpliktelser for familien sin, noen er redde for å miste hus og hjem, andre har fått stor usikkerhet i de siste årene før en kan gå av med pensjon.

Dette er stolte selvstendige næringsdrivende som med egne midler har skapt grønne arbeidsplasser rundt om i norges land. De stolte på stortinget i 2017 som gav grønt lys for bærekraftig utvikling. Vi forventer at de kompenseres sine reelle verdier slik at de som vil kan fortsette å skape verdier for og i Norge med å etablere ny næring. I dag er det flere som nå ikke kommer seg videre om den foreslåtte forskriften blir vedtatt. Utrekninger basert på den foreslåtte forskriften vil ikke gi de tilstrekkelig med egenkapital til å starte ny næring med stort nok omfang slik at de kan på ny skape arbeidsplasser for seg selv og sin familie.

Når en heller ikke behandler omstillingsmidlene i samme høring gir det nok en usikkerhet siden vi da må legge dagens føringer til grunn fra Innovasjon Norge der egenkapital kravet er tilstede samt en rekke begrensninger innenfor tradisjonelt landbruk der en nå ser flere volumutfordringer. Vi har bønder som gjerne ville komme i gang med å planlegge en omstilling men som i dag stoppes av manglende økonomisk forutsigbarhet.

Vi ber dere derfor om sørge for en forskrift som sørger for at de som blir berørt av avviklingen av pelsdyrholdet for en kompensasjon som erstatter deres verdier fullt ut i en situasjon de er uforskyldt har havnet i og at alle omstillingsmidler avklares i samme behandling.

Vi kommer her med våre merknader på mangler og svakheter i den foreslåtte forskriften:

§1 Formål

Redusere de negative konsekvensene bør endres til Kompensere de negative konsekvensene. I tillegg bør det være ett mål å skape nye næringsveier for de som rammes.

Her er en av de store negative konsekvensene at mange arbeidsplasser, lokalverdiskaping og familier blir hardt rammet av bortfall av inntekt, verdiskaping og opparbeidet verdier.

§2 Definisjoner

Pelsdyroppdretter: må omfatte også alle eiere av anlegg, uavhengig av om de driver /har drevet oppdrett.

En del av aktivaene i pelsdyrholdet er skilt ut i egne selskaper disse må omfattes for å gi en korrekt verdi på pelsdyrholdets omfang.

§3 Grunnvilkår

*Alle eiere av pelsdyranlegg må omfattes, det kan vær ulike årsaker til at en ikke har bur i dyrene for en periode som utover den sanering. Det kan vær akutt sykdom som der har valgt å ta ett år med tomme bur, evt andre utenforliggende årsaker, disse bør da ikke falle utenfor for ett lovforbud som der datoen for aktivitetskrav ligger så tilbake itid som dette tilfelle.

* Selskaper innenfor pelsdyrholdet slik som pelserier der oppdretteren helt eller delvis eier bør omfattes da dette er utstyr beregnet og anskaffet på grunnlag av pelsdyrholdet.

* Kompensasjonens søknaden må kunne sendes inn før avvikling av pelsdyrholdet slik at bøndene får en forutsigbarhet i hva de kan forvente seg økonomisk når burene er tomme. Dette vil minske usikkerheten hos hver enkelt.

§5 Kompensasjon etter avvikling(generelt)

*Det mangler en garanti mot urimelig utslag i forskriften. Dette bør fastsettes i en bestemmelse slik at de som rammes har en en mulighet til å få dette korrigert. Den må også sikre bøndene mot utgifter knyttet til behandlingen av kompensasjonsordningen, utmålingen og eventuelle rettslige etterspill slik det gjøres i ekspropriasjonssaker. Videre bør en se på om skjønn skal brukes jmf tidligere praksis der staten går inn å rettighetsinnskrenker.

Dersom summen av bokført verdi og kompensasjon for avlstispe/bur er urimelig lav, må annen dokumentert verdi kunne anvendes.

§5,1 ledd. Ikke realiserbar drifts-og anleggskapital

Bokført verdi er uegnet og gir store utslag på hvilken kompensasjon de ulike bøndene får. Dette er en verdi som ikke er egnet til å fastslå verdien på en farm. En som har investert overskuddet inn i oppgradering av farmen vil miste verdien av pengene to ganger både i ikke opptjent pensjonspoeng og tap av verdi når farmen ikke erstattes

utfra den reel verdien den hadde i 2017. Bonden som heller tok seg opp lån og investerte og tok ut sitt overskudd som næringsinntekt vil da ha både tjent pensjonspoeng og sørget for å øke den bokførte verdien selv om de har akkurat lik farm.

Vi vil derfor anbefale å bruke takster basert på den verdien farmene hadde om stortingsvedtaket for videre bærekraftig drift hadde stått seg.

Flere gårder der pelsdyr er endel av den totale produksjonen mister mye av sitt pantegrunnlag det blir for mange vanskelig å erstatte det tapet om en ikke får tilbake verdien av anlegget og kan etablere ny virksomhet.

7 prosent avkortning fører til ukontrollert avvikling der tapene blir store om de velger å forsette og de blir i realiteten presset til å slutte tidligere., itillegg beregnes disse tapene fra to år før lovbestemmelsen så folk har allerede tapt mye om denne bestemmelsen blir stående. Folk tvinges til å ta en hurtig avgjørelse fremfor å få ro til å komme frem til en omstilling som vil sikre flest mulig en god overgang. Dette punktet bør fjernes i sin helhet.

§5,2 ledd Tispetillegg

Tisper som grunnlag for erstatning gir forskjellsbehandling da det er store forskjeller mellom kull og raser. En beregning basert på antall bur er mer korrekt, dette synliggjøres ved bruk av takst.

Subsidiært; ta høyde for at noen har redusert dyrehold i 2017- bruke alternativ dokumentasjon

§5,3 ledd Påkostninger etter 10 januar 2017

Påkostninger utført etter 10 .januar 2017 kompenseres fullt ut. Ett stortingsvedtak som ble til etter en grundig NOU gir en forventning til at en kunne satse for fullt.

Der det finnes andre enn drift-anleggskapital bør disse også inngå.

§5,4.ledd Lavere årlig alders pensjon

Pensjonen bør ikke avkortes mot annen inntekt. Flere driver pelsdyr som binæring itillegg til annen virksomhet disse inntektene utfyller hverandre og pelsdyrdelen skal ikke avkortes mot eksisterende inntekt.

Pensjonsalderen bør senkes til 60 siden det vil være veldig utfordrende og starte opp ny næring finne seg jobb/omskolering så sent i arbeidskarrieren.

Indeksregulering av pensjonen.

Ektefelle må omfattes der begge har vært delaktige i produksjonen.

§6 Kostnader til riving og opprydning

Dekking av tilbakeføring av tomt til egnet standard f.e jordbruksareal

Godkjenning av stipulerte rivningskostnader evt pristilbud før avvikling av pelsdyrholdet for å sikre en økonomisk forutsigbarhet

Øke lønnstrinnet som kan brukes da dette virker lavt.

§9 Opplysningsplikt og dokumentasjon

Her bør det spesifiseres hvilke dokumentasjon som er relevant for å påvise urimelig lav kompensasjon.

§10 Avkortning av kompensasjon

Med tanke det som er kommet fram om uregelmessigheter hos tilsynsmyndigheten mattilsynet særlig på det som ble dokumenter på en pelsdyrfarm. Vil vi be om at denne avkortningen basert på aktivitetsnekt trekkes for å unngå at bønder som er uriktig behandlet blir hindret fra å få erstatning.

Omstilling

Som tidligere nevnt bør omstillingsmidlene om kompensasjon bli omtalt i forskriften.

Fjerne krav om egenkapital for ny etableringer for å søke investeringstilskudd hos Innovasjon Norge.

Dekke kostnadene for mulighetsstudie på hver eiendom slik at en kan få kartlagt hvilke ressurser en har og hva som kan være hensiktmessig å starte opp med.

Virkemidler for opprettholdelse av drift til 2025 for eksempel, forstøtte, fraktutjevning etc skattefritak

Sørge for nok midler og kapasitet hos IN, fylkesmann og de myndigheter som blir satt til å behandle sakene. Rask saksbehandlingstid

Hjelp til omregulering av arealer.

Omstilling av fôrprodusentene

Dialog og møte om ordningen til de berørte som ønsker veiledning og råd.

Oppsummering:

For å kunne sette pelsdyrbøndene og deres familie istand til å kunne finne nye veier uten å miste hus og hjem ber vi dere om å komme tilbake med en forskrift som gir full erstatning da bokførte verdier ikke viser de reelle verdien hos bøndene.

Vi foreslår å bruke de allerede etablerte erstatningsberegninger som staten bruker ved t beste g rådighetsinnskrenkning fortrinnsvis skjønn.

Dette vil gi alle en riktig individuell behandling utfra hvilken verdier de faktisk har, ikke hva slag regnskapsteknisk løsning regnskapsfører anbefalt eller en selv valgte uten å vær klar over hva som sto foran seg.

Det trengs rause omstillingsmuligheter så folk ikke mister seg selv i prosessen og at de sikres økonomisk med et sikkerhetsnett der en har omstillingmidler evt.lønnskompensasjon om det blir vanskelig å finn nye jobb eller etablere ny næring raskt.

Veiledning og kartleggingstøtte til de som rammes med mål om å skape en ny næringsvei evt finne en ny jobb om det er ønsket.

Vi ber dere sørge for en individuell behandling av gårdene og sette de istand til å kunne fortsette som selvstendige næringsutøvere med sin egenkapital i behold eller

kunne gå av med pensjon der en har fått igjen verdien for sitt livsverk, slik det ville vært om forbudet ikke hadde blitt vedtatt.

01.10.2019

Agdenes bondelag

-
